Polska. Z Petersburga piszą do *Journal de Bruxelles* z 29. Lutego:

Biskupi z Lublina, Kielc i Płocka znieśli żałobę w swych kościołach; w téj chwili jeszcze tylko w diecezyach Warszawskiéj, Kaliskiéj i Podlaskiéj się utrzymuje. Pasterzem ostatniéj diecezyi jest kapucyn, człowiek energiczny, biskup Benjamin Szymański. W tym roku nawrócił do kościoła katolickiego 300 dawnych grekounitów wsi Kleczel w powiecie Białskim.

Prawosławni krzyczą przeciw propagandzie katolickiéj a chwalą się, że skarb państwa wydał $1\frac{1}{2}$ miliona rubli na budowę kościołów schizmatyckich w prowincyach dawniéj zupełnie katolickich. Wskutek téj zapomóżki 800 kościołów prawosławni odnowili, a 400 wybudowali. Potrzebowali sprzętów, ubiorów kościelnych i wszelakich do nabożeństwa przyborów; gorliwość władz aż nazbyt we wszystko ich zaopatrzyła. Familia cesarska, szlachta moskiewska, kupcy 2000 kościołów w rzeczy potrzebne opatrzyli. Stary metropolita moskiewski zobowiązał klasztory mu podległe, aby się według możności do tego dzieła przyłożyły. Oprócz tych darów dla kościołów, rozrzucono do 100,000 dzieł prawosławnych na Litwie. Cesarz do 50 kościołów książki potrzebne do służby Bożéj dostarczył, a cesarzowa sprawiła wszystkie sprzęty potrzebne do jednego kościoła w każdym powiecie gubernii Witebskiéj, Mohilewskiéj i Mińskiéj. Po ludzku na to się zapatrując, można się zapytać, co może przeszkodzić propagandzie schizmatyckiéj w zupełnéj zagładzie wiary katolickiéj w tych okolicach?

Włochy. Mgr. Mario Mirone biskup z Noto w Sycylii umarł dnia 17go Lutego. Urodził się w Katanie dnia 2go Marca 1789 roku.

2. Przed sądem przysięgłych w Neapolu stawał 25 Lutego proboszcz Mancinelli oskarżony o to, że nie chciał chrzcić syna admirała Vacca, którego do chrztu trzymać miał kontradmirał Scrugli, poseł w parlamencie turyńskim i jako taki obciążony ekskommuniką. — Sala przepełniona była publicznością ciekawą wyroku na czcigodnego kapłana, który nareszcie po 8 miesiącach więzienia doczekał się procesu.

Wyrok dotychczas jeszcze nie znany.

3. NPW. biskup z Foggia wypuszczony został 10 Lutego z więzienia politycznego w skutek amnestyi.

4. Jaką to Bóg sprawiedliwy, chociaż nierychliwy, udziela karę duchownym, zapierającym się swych obowiązków, a naginającym się według opinii i zasad czasowych świata, dwa zdarzenia następujące dobitnym są dowodem. Ks. Vachetta, który przez grzeszne układy objął urząd ekonoma jeneralnego nad beneficyami wakującemi po zerwaniu wszelkich stósunków pomiędzy Stolicą św. a dworem Turyńskim, poszedł na odstawkę rozkazem ministeryalnym z bardzo małą pensyą. — Inny ksiądz wielkiego rozgłosu dla zasługi około Kościoła, a dziś smutnéj sławy, że narzędziem stał się rewolucyonistów, spożywa kwaśne owoce swego obłąkania. Dziennik włoski *Discussione* z 2. marca donosi z nieudaną radością, że przeciw ks. Passaglii wytoczony został proces dla błachych powodów. — Ksiądz ten ze strony rewolucyonistów, wielkich doznaje zniewag, a dziennik jego, który wychodzi w Turynie, codzienne z tymi ludźmi stacza boje.

5. Episkopat lombardzki wydał do króla Wiktora Emanuela adres bardzo energiczny i nieprzepartéj logiki. W obec zamiaru rządu Turyńskiego zniesienia we Włoszech wszystkich zakonów, zakładów miłosierdzia, beneficyów kościelnych, jedném słowem zupełnego zagrabienia dóbr, które pobożność wiernych Kościołowi podarowała, nie chcą biskupi być podobnymi *strojom ślepym i psom niecnym*, o których mówi Jezajasz (56, 10), nie wahają się ani chwili, wydać głos boleści, któryby się przedarł do tronu Królewskiego.

6. W Modenie urządzono na niedzielę zapustną wielką maszkaradę, która miała na celu w śmieszność podać biskupów i kapłanów. Ażeby przeszkodzić temu zgorszeniu, napisał arcybiskup do rady miejskiéj prośbę, o uczczenie wiary ludu i religii. Lecz rada miejska zebrawszy się na naradę pod prezydencyą syndyka, który jest żydem, wyśmiała list arcybiskupa i odpowiedziała szyderczo, że na takie skargi uważać nie może dzisiaj, kiedy *wolność* panuje.

Anglia. Dziennik angielski protestancki *The Scotsman* podaje ciekawe szczegóły o czcigodnym biskupie z Edinbourga Mgrze Gillis, o którego śmierci już donosiliśmy. Powtarzamy ten ustęp dosłownie; nie możemy lepszego wspomnienia napisać o zmarłym biskupie i większego złożyć hołdu jednemu z najznakomitszych prałatów katolicko-angielskich, jak go złożył protestant.

Głęboki żal w całym kraju wywołała śmierć biskupa katolickiego rzymskiego Edymburga i wschodniéj Szkocyi, James Gillis. Biskup ten od kilku miesięcy chorobą był nękany; od kilku tygodni jednak zdawał się odzyskać zdrowie, gdy go znowu ostrzejsze powietrze marcowe powaliło o łoże, i śmierć mu zadało. Biskup Gillis miał 62 lata. Jego ojciec urodził się w Szkocyi, matka w Kanadyi Francuskiéj i zapewne pochodzenie z matki, jako też początkowe wychowanie zrobiło go Francuzem, jak to jego powierzchowność i usposobienie wskazywało.

Święcenia kapłańskie odebrał w r. 1827; — Konsekrowany na biskupa Lymyry r. 1838 spełniał obowiązki koadjutora przy nieboszczyku biskupie Carruthers; po śmierci tego prałata sprawował urząd wikaryusza apostolskiego we Wschodniéj Szkocyi. Biskup Gillis wszelkiemi był obdarzony zdolnościami i darem ujmowania sobie ludzi. Chociaż pełen gorliwości dla swego Kościoła i przyrodzony miał popęd do sporów, wielki szereg przyjaciół i wielbicieli liczył pomiędzy ludźmi innych zasad religijnych. Znakomitym był kaznodzieją i mówcą — lepiéj nawet władał i wrażenie większe czynił każąc po francuzku aniżeli po angielsku. Tak wielkiéj zażywał sławy jako kaznodzieja francuzki, że przed kilku laty proszony był w Orleans, by z mową pochwalną dla Joanny D'Arc wystąpił. Przez śmierć tego biskupa Kościół rzymsko-katolicki w Szkocyi stracił prałata niezmiernéj gorliwości i znakomitego wpływu, a Szkocya straciła jednego z najsławniejszych swych synów.

2. Towarzystwo św. Wincentego a Paulo założone w Edymburgu wydało roczne sprawozdanie swych czynności. Sprawozdanie to wyraża w końcu uczucia wdzięczności dla śp. biskupa, który tak gorąco popierał i zachęcał toż Towarzystwo. Jego budżet zeszłoroczny wynosił 607 funtów szterlingów. Oprócz tego wiele wpływało darów prywatnych w ubiorach, ziemniakach i innych artykułach żywności. Członkowie tego Towarzystwa dużo mieli do walczenia z bigoteryą protestantów względem ubogich rekonwalescentów, którzy zwyczajnie ze szpitali do *Convalescent House* odsyłani byli, gdzie musieli brać udział w modlitwach i ceremoniach protestanckich.

Konferencye utrzymują dom sierot, urządzają szkoły wieczorne i niedzielne, i opiekują się chłopcami zostającymi w terminie u różnych rzemieślników.

3. Ks. Donald Mackenzia donosi, że w północnéj Szkocyi budowa nowego kościoła i nowéj plebanii rozpocznie się w mieście Naim, główném mieście powiatu tego nazwiska, w którém sprawuje obowiązki missyonarza.

4. J. Em. kardynał Wiseman wystósował okólnik do swego duchowieństwa, w którym rozporządza uroczyste triduum na ostatnie 3 dni miesiąca Lutego, ażeby uprosić u P. Boga łaskę do narad kongregacyi Obrzędów, która 1. Marca cuda przypisywane wielebnéj Maryi Alacoque rozpoznawać miała. Nabożeństwo do Serca Jezusowego, które ta pobożna pani tak gorliwie wierzyła, sprawiło, że we wszystkich częściach świata katolickiego najżywszy udział widzieć można w jéj beatyfikacyi. —

Niemcy. Niektórzy biskupi pruscy i austryaccy nakazali modlitwy o pomyślność dla oręża niemieckiego i o prędki koniec dzisiejszéj kampanii, jako też o pokój dla całego świata chrześcijańskiego, który na wulkanie stać się zdaje.

DOKUMENTA.

Istniejące już od dnia 22. Kwietnia 1746. roku tu w Poznaniu w kościele Bożego Ciała Bractwo Czci Najświętszego Sakramentu Ołtarza, któremu pod tąż datą Ojciec św. Benedykt XIV. liczne nadał odpusty, zagrzewając przez to wiernych Chrystusowych do głębokich uczuć i czci dla tego najświętszego Sakramentu, powiększa się coraz w swym wzroście i w objawach wiary i religijnych uczuć dla tego Sakramentu. To téż jest, co mi się stało powodem podania prośby do św. Stolicy Apostolskiéj: aby bacząc na zbawienny wpływ, jaki toż Bractwo zdolne jest sprawić na wiernych Chrystusowych, raczyła te same odpusty, jakie nadane były przez Ojca św. Benedykta XIV. Bractwu Kościoła Bożego Ciała w Poznaniu, rozciągnąć do wszystkich Bractw w obydwóch tutejszych Archidiecezyach, gdzie takowe już istnieją, lub w przyszłości się zawiążą.

Z tego téż powodu, załączając Prześwietnemu Konsystorzowi kopią tak Indultu Ojca św. Benedykta XIV, jak i Indultu rządzącego obecnie kościołem Piusa IX. o których wzwyż mowa, pole-

cam Mu uprzejmie, iżby wiadomości téj udzielił podrzędnym Pasterzom parafii i zobowiązał ich, aby, gdziekolwiek istnieją już w kościołach Bractwa św. Sakramentu, lub gdzie się pragną zawiązać, donosili mi o tém, abym na mocy upoważnienia św. Stolicy Apostolskiéj mógł rozciągnąć i dla nich łaski, jakie w załączonych Indultach są udzielone. Przyczém polecam Prześwietnemu Konsystorzowi, iżby mi doniósł o publikacyi niniejszego okólnika.

Poznań, dnia 28. Stycznia 1864.

Arcybiskup Gnieźnieński i Poznański.

(podp.) *X. Przyłuski.*

Do Prześwietnego Konsystorza Jeneralnego *w miejscu.*

Nr. 61. D. P.

Odpis powyższéj odezwy Najprzewielebniejszego Arcypasterza udziela Konsystorz JX. Dziekanowi z uprzejmem poleceniem, aby takową wraz z annexem podał *via cursoria* do wiadomości szanownych Rządzców kościołów dekanalnych i zachęcił ich do zaprowadzenia w swych parafiach bractw adoracyi Najświętszego Sakramentu obdarzonych tylu odpustami przez św. Stolicę Apostolską.

Poznań, dnia 19. Lutego 1864.

Konsystorz Jeneralny Arcybiskupi.

X. Polczyński.

Okólnik Nr. 456./2 Brzeski.

Kopia.

Benedictus P. P. XIV.

Ad perpetuam rei memoriam. Cum, sicut accepimus, in Ecclesia SS. Corporis Christi F. F. Ordinis Beatissimae Mariae de Monte Carmelo Civit: Posnan: una pia et devota utriusque sexus Christi Fidelium Confraternitas sub titulo perpetuae Adorationis SS. Eucharistiae Sacramentu (non tamen pro omnibus unius specialis ortis) canonice erecta s. erigenda existat, cujus Confratres et Consorores quam plurima charitatis et pietatis opera exercere consueverunt s. intendunt, Nos, ut Confraternitas hujusmodi rore misericordiae suscipiat incrementa, de Omnipotentis Dei autoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, qui dictam Confraternitatem in posterum ingredientur, die prima eorum ingressus, si vere poenitentes et confessi SS. Eucharistiae Sacramentum sumpserint plenariam ac tam descriptis quam pro tempore describendis in dicta Confraternitate Confratribus et Consororibus, in cujuslibet eorum mortis articulo, si vere quoque poenitentes et confessi ac sacra communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti Nomen Iesu ore, si potuerint, sin minus Corde devote invocaverint, etiam plenariam, nec non eisdem, nunc et pro tempore existentibus dictae Confraternitatis Confratribus et Consororibus etiam vere poenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, qui praefatae Confraternitatis Ecclesiam et Capellam v. Oratorium Die festo Principali dictae Confraternitatis per eosdem Confratres semel tantum eligendo et ab Ordinario approbando a primis Vesperis usque ad occasum solis diei hujusmodi singulis annis devote visitaverint et ibi pro Christianorum Principum Concordia, haeresum exstirpatione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Dno concedimus. Insuper dictis Confratribus et Consororibus etiam vere poenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, Ecclesiam s. Capellam v. Oratorium hujusmodi in quatuor aliis anni feriatis vel non feriatis v. Dnicis diebus per memoratos Cfratres semel tantum etiam eligendis et ab eodem Ordinario approbandis, ut supra visitantibus, et ibidem orantibus, quo die praefatorum id egerint; septem annos et totidem quadragenas; quoties vero Missis et aliis Divinis Officiis in Ecclesia s. Capella v. Oratorio hujusmodi pro tempore celebrandis et recitandis s. congregationibus publicis v. privatis ab ejusdem Confratribus ubivis faciendis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint v. pacem inter inimicos composuerint s. componi fecerint v. procuraverint, nec non etiam qui corpora dofunctorum Confratrum et Consororum hujusmodi quam aliorum ad sepulturam associaverint, aut quascunque processiones de licentia Ordinarii faciendas ss. Eucharistiae Sacramentum tam in Processionibus quam cum ad infirmos cum campana ad id signo dato semel Orationem Dnicam et Salutationem Angelicam dixerint, aut etiam quinquies Orationes et Salutationes easdem pro Animabus defunctorum Confratrum et Consororum recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint et ignorantes praecepta Dei et ea, quae ad salutem sunt, docuerint aut quodcunque aliud pietatis v. charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet praefatorum operum exercitio Sexaginta dies de injunctis eis v. alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Praesentibus aerpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod, si alias dictis Confratribus et Consororibus, praemissa peragentibus, aliquae aliae Indulgentiae perpetuo vel ad tempus nondum elapsum duraturae concessae fuerint, praesentes nullae sint, utque, si dicta Confraternitas alicui Archiconfraternitati aggregata jam sit vel in posterum aggregetur aut alia quavis ratione uniatur, vel etiam quomodolibet instituatur, priores et quaevis aliae literae Apostolicae illis nullatenus suffragentur sed eactunc eo ipso nullae sint.

Datum Romae apud Sctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Mensis Aprilis MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno sexto.

D. Cardinalis Passioneus.

Kopia.

PIUS P. P. IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem. Observantissimis Tuis Litteris die 9 proximi mensis Octobris scriptis, ac nuper ad Nos perlatis exponendum curasti, Venerabilis Frater, ab immortalis memoriae Benedicto XIV. Praedecessore Nostro Apostolicas Litteras Annulo Piscatoris obsignatas die 22 mensis Aprilis anno 1746 apud Sanctam Mariam datas fuisse, quibus in Posnaniensi Templo Corporis Christi F. F. Ordinis Beatissimae Virginis de Monte Carmelo Sodalitas a perpetua Adoratione SS. Eucharistiae appellata fuit erecta, ac pluribus sacris Indulgentiis ditata lucrandis ab ejusdem piae Societatis Sodalibus. Cum autem ejusmodi concessio Sodalitatem tantum Posnaniensem ex commemoratis Apostolicis Litteris respiciat, ac vehementer exoptes, in utraque ista Tua Dioecesi fidelium pietatem et cultum erga Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum quotidie magis excitare, ac simul fovere ea opera, quae ab eadem peraguntur Societate, iccirco enixis precibus a Nobis postulasti, ut praedictas Benedicti XIV Litteras benigne extendere velimus ad omnes et singulas paroecias in aliis utriusque istius Gnesnensis et Posnaniensis Tuae Dioecesis locis, in quibus Parochi et fideles eamdem Sodalitatem erigi cupiunt. Quibus pientissimis Tuis desideriis perlibenter annuendum esse censuimus. Quamobrem hisce Litteris Tibi, Venerabilis Frater, facultatem facimus, et impertimur, ut Auctoritate Nostra Apostolica pro Tua prudentia, et arbitrio praedictas Apostolicas Benedicti XIV Decessoris Nostri Litteras die 22 mensis Aprilis Anno 1746 expeditas pro Posnaniensi Sodalitate a perpetua adoratione SS. Eucharistiae nuncupata expeditas, libere et licite extendere queas ad omnes et singulas paroecias in aliis istarum Gnesnensis et Posnaniensis Dioecesium locis, in quibus eadem Societas sub ipso titulo a Te erigetur cum omnibus et singulis Indulgentiis, quae in enunciatis Benedicti XIV. Litteris ejusdem Societatis Poznaniensis Sodalibus perpetuum in modum sunt concessae, diligentissime tamen impletis omnibus pictatis operibus, ac sedulo servatis conditionibus, quae in eisdem Litteris praescriptae et impositae fuerunt. Volumus autem, ut in hoc peragendo semper mentionem facias de facultate, quam Tibi ad hanc rem agendam tribuimus. Adque id concedimus et indulgemus, non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque etiam speciali, et individua mentione, et derogatione dignis.

Hanc autem occasionem libenti animo amplectimur, ut iterum testemur et confirmemus praecipuam Nostram in Te benevolentiam. Cujus quoque pignus esse volumus Apostolicam Benedictionem, quam toto cordis affectu Tibi ipsi, Venerabilis Frater, cunctisque Clericis Laicisque fidelibus Tuae vigilantiae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 30 Novembris Anno 1863. Pontificatus Nostri Anno Decimoctavo

Pius P. P. IX.

Rządzący obecnie kościołem Jego Świętobliwość Papież Pius IX. pałając gorącą czcią ku matce Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, nietylko uznał i ogłosił jako dogmat w roku 1854. Niepokalane Poczęcie Najświętszéj Maryi Panny, ale nadto polecił wszelkiemu Duchowieństwu św. kościoła katolickiego w roku zeszłym, ażeby, począwszy od roku bieżącego, a mianowicie od dnia 8go Grudnia, w którym uroczystość ta przypada, odprawiali wszyscy Duchowni pacierze kapłańskie i msze ś. ś. w sposób, jak takowy przez S. Kongregacyą Obrzędów przepisany a przez Jego Świętobliwość aprobowany został.

O czém gdy Prześwietny Konsystorz, przy załączeniu kopii tegoż Brewe, niniejszém zawiadomiam, polecam Mu zarazem uprzejmie, aby przez właściwych XX. Dziekanów zobowiązał podrzędne Duchowieństwo do zakupienia *Officium et Missam de Immaculata Conceptione B. V. Mariae,* które już drukiem ogłoszone zostały i u Księgarza Langiego w Gnieźnie są do nabycia, oraz aby czuwał nad tém, iżby przepisu tego ściśle przestrzegało.

Poznań, dnia 21. Stycznia 1864.

Arcybiskup Gnieźnieński i Poznański.

podp. *X. Przyłuski.*

Do Prześwietnego Konsystorza Jeneralnego *w miejscu.*

No. 2354. D. P.

Odpis powyższego udziela Konsystorz wraz z annexem JX. Dziekanowi uprzejmie dla wiadomości i zakommunikowania Duchowieństwu tamtejszego dekanatu do zastósowania się.

Poznań, dnia 17go Lutego 1864.

Konsystorz Jeneralny Arcybiskupi.

X. Polczyński.

Okólnik. No. 355/2.

Kopia. Brzeski.

PIUS P. P. IX.

Ad Perpetuam Rei Memoriam.

Quod jampridem ab hac Apostolica Sede communia fidelium vota precesque postulaverant, quodque ad augendam in terris Beatissimae Genitricis Dei gloriam maxime pertinebat, id Nos tandem divino adflante Spiritu praestitimus quum sexto Idus Decembris Anni Millesimi octingentesimi quinquagesimi quarti in Patriarchali Basilica Nostra Vaticana frequentissima adstante S. R. E. Cardinalium, et Sacrorum Antistitum corona, pronunciavimus, declaravimus ac definivimus doctrinam, quae tenet Beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suae Conceptionis fuisse singulari Dei Omnipotentis gratia, et privilegio intuitu meritorum Jesu Christi Redemptoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter, constanterque credendam. Difficile porro dictu est quanto exinde gaudio perfusi fuerint universi Catholici Orbis Antistites cum Clero suo, nec non Principes viri, ceterique cujuscumque ordinis, fideles, quippe qui inflammato studio ducti honore debito prosequendi immaculatam Virginem Genitricem Dei Mariam majorum exempla aemulati, idipsum novissima hac aetate iteratis precibus ab hac Sancta Sede imploraverant. Nos quidem vix dum ad universae Ecclesiae regimen meritis licet imparibus evecti fuimus id praecipue curavimus ut secundum Ecclesiae vota ea perageremus quae ad augendum Deiparae Virginis cultum pertinerent, utque excellentissimae illius dotes et collata divinitus privilegia, atque ornamenta fidelium oculis clarius nitescerent, qua de causa novum ecclesiasticum Officium, novamque Missam approbavimus, ut solemnius celebraretur festum Beatissimae Virginis sine labe originali conceptae; atque ita arcano Dei consilio non intermissis hujusmodi curis via quodammodo sterni visa est ad solemne edendum decretum, quod de immaculato Deiparae conceptu memorata die atque anno pronunciavimus. Verumtamen quoniam nuessarium esse novimus ut cum lege credendi lex conveniat supplicandi, idcirco eo curas Nostras convertimus ut novum conderetur Officium cum nova Missa tam in Vigilia, ubi concessa est, quam in festo immaculatae Conceptionis, quibus singula haec ex ordine recolantur, et faustissimi eventus series futuris in posterum aetatibus innotescat. Jamvero quum hujusmodi opus ad optatum exitum perductum sit memoratum Officium, Missamque respondentem de consilio peculiaris Congregationis Sacrorum Rituum ad id apposite per Nos deputatae Auctoritate Nostra Apostolica approbandam existimavimus. Itaque de ejusdem Congregationis consilio, certa scientia, ac matura deliberatione Nostra idem Officium, Missamque Officio respondentem, nec non pro locis, ubi est concessa, Missam pro Vigilia immaculatae Conceptionis Auctoritate Nostra Apostolica per praesentes Litteras probamus, eademque Auctoritate praecipimus, ut hoc unice Officium et Missam quicumque de Clero saeculari, et regulari, non exclusis Monialibus, ad Horas Canonicas persolvendas quocumque titulo teneantur, adsumere debeant, Romae quidem, atque ubi fieri commode possit, hoc ipso anno vertente, alibi vero sequenti Anno MDCCCLXIV. sub poena Difini Officii onus minime adimplendi. Nequis vero reputet peculiari quocumque titulo etiam speciatim designando hujusmodi generali praescriptione minime comprehendi. Auctoritate Nostra Apostolica abolemus, et proscribimus quodcumque aliud Officium, et quamcumque aliam Missam de immaculata Conceptione, etiam si sint ritus a Romano diversi, ac licet singulari privilegio concessa fuerint, etiam quicumque Ordini regulari ac jubemus, ut in novis editionibus Breviarii et Missalis hoc unice apponatur Officium in corpore Breviarii et Missa imprimatur in corpore Missalis die VIII. Decembris; in appendice vero Missalis Missa de Vigilia adjiciatur pro locis, ubi ex Apostolica concessione vigilia celebratur. Et quoniam nonnulae regularium familiae ritum servant a Romano diversum, volumus ut ipsae quantocius exhibere teneantur Congregationi Sacrorum Rituum pro opportuno examine et revisione additiones, aut variationes proprio ritui respondentes. Haec volumus, jubemus, mandamus, contrariis speciali licet, atque individua mentione dignis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XXV. Septembris MDCCCLXIII. Pontificatus Nostre Anno Decimoctavo.

N. Card. Paracciani Clarelli.

(Kor.) **Poznań** 15. Stycznia. Przesyłam z prożbą o umieszczenie: sprawozdanie kommissyi, wyznaczonéj do uwiecznienia pamięci ś. p. X. Andrzeja Kidaszewskiego:

Ostatnie sprawozdanie.

Podpisana niżéj kommissya, wybrana do uczczenia pamiątką odpowiednią pamięci X. Kidaszewskiego, Regensa seminarium duchownego w Gnieźnie, poczytuje sobie za powinność, podać niniejszém co następuje, do publicznéj wiadomości.

Ze składek na imię kommissyi nadesłanych, wpłynęło 239. tal. 15 srg. Z tych wydano: na zakupienie tablicy marmurowéj z napisem, umieszczonéj w ścianie kaplicy seminarium duchownego w Gnieźnie; na krzyż, wystawiony na grobie nieboszczyka w Strzelnie; nareszcie na inne pomniejsze wydatki — summę 79 tal. 14 srg. 10 fenygów. — Pozostałe 160 talarów 2 fenygi przeznaczone zostały na fundacyą legatu za duszę ś. p. X. Andrzeja Kidaszewskiego.

Kommissya spisała imieniem składkujących akt legatu, który Najprzewielebniejszy X. Arcypasterz zatwierdził, wydaniem ordynacyi pod dniem 28. Maja 1863. Wedle téjże ordynacyi, ma być procent z wyżéj rzeczonego kapitału użyty, na odprawienie corocznéj mszy św. śpiewanéj i na jałmużnę dla ubogich miasta Gniezna. Legat zaś oddany został pod bezpośredni zarząd Prześwietnego Konsystorza w Gnieźnie.

Oprócz wyżéj wspomnianych pamiątek, uchwaloném było opisanie żywota X. Kidaszewskiego. Praca ta już ukończona i w tych dniach ogłoszona jest drukiem, będzie ją zaś można nabyć przez wszystkie księgarnie w kraju.

Tak więc przy pomocy Bożéj i dobrém a wdzięczném sercu uczniów i przyjaciół ś. p. X. Andrzeja Kidaszewskiego, pamięć zacnego Kapłana na wieczne czasy zachowaną została, a pokolenia po nas idące, czytając jego imię, przypomną sobie i cnoty, którymi świecił za życia. Oby Panu Bogu z tego była chwała, a narodowi, z którego łona wyszedł Kapłan świątobliwy, choć jedna ztąd urosła pociecha w ciężkiém jego utrapieniu.

Z ostatniém tém sprawozdaniem z czynności swych, łączy Kommissya najszczersze podziękowanie wszystkim składkującym, za szczery i ochotny udział w szlachetném przedsięwzięciu, oraz za zaufanie w jéj członkach położone.

Poznań dnia 19. Marca 1864.

Członkowie Kommissyi.

X. Bażyński, X. A. Brzeziński, X. Zientkiewicz.

PIŚMIENNICTWO.

Redakcya „*Przeglądu Poznańskiego*“ ogłosiła, zrobiwszy razem osobne odbicie z pracy dawniéj w kilku poszytach pisma swego podawanéj, dzieło znakomitéj wartości bibliograficznéj, które w dziejach piśmiennictwa naszego niepospolite zajmie miejsce. Jest to:

„*Biblioteka pisarzów assystencyi polskiéj Towarzystwa Jezusowego, powiększona dwoma dodatkami, z których pierwszy zawiera polskie i rossyjskie tłomaczenia, drugi wydania pisarzy Towarzystwa Jezusowego do innych assystencyi należących w Polsce i Rossyi. Napisana we Lwowie od roku 1852. do roku 1855. przez X. Józefa Brown prowincyi naprzód białoruskiéj, potém galicyjskiéj kapłana. Przekład z łacińskiego X. Władysława Kiejnowskiego kapłana Towarzystwa Jezusowego. Poznań w komisie i czcionkami Ludwika Merzbacha 1862. 8° Maj. 494 stronnic* ścisłego druku.

Ciężką Szanowny JMć. Brown, prowincyał Towarzystwa Jezusowego we Lwowie rezydujący podjął pracę; dokonał jéj świetnie, dając dowód nie tylko niezmordowanéj cierpliwości, ale i prawdziwie zdumiewającéj erudycyi bibliograficznéj. Zaczął zbierać materiały do dzieła swego dziś ukończonego po wygnaniu z Połocka, kiedy przybył w r. 1820. do biblioteki Kollegium Towarzystwa Jezusowego w Ferrarze, prowadził daléj studia w bibliotece zakonnéj w Rzymie, a ukończył w zakładzie Ossolińskich we Lwowie. Dziś jest dzieło *omnibus numeris absolutum*, i pod tym względem prócz Bentkowskiego pierwiastku jedynem w piśmiennictwie polskiém. Prawda, że to monografia, ale zupełna i skończona. Ale też piśmiennictwo Towarzystwa Jezusowego stanowi sporą część całego piśmiennictwa w Polsce. Ktoby miał odwagę napisać dzieje piśmiennictwa theologicznego w Polsce, miałby już przy Jocherze bardzo wystarczające skazówki.

Praca X. Browna pierwiastkowo po łacinie napisana, przetłumaczoną została na język polski przez zmarłego już X. Władysława Kiejnowskiego, który napisał był w r. 1854. i wydał we Lwowie 1) Żywot bł. Jana Britto T. J. i 2) Żywot bł. Ję-

drzeja Boboli T. J. Ostatniego dziełka wyszło drugie wydanie tegoż samego roku.

2. Wyszedł temi dniami pierwszy poszyt „*Roczników Towarzystwa świętego Wincentego á Paulo w Poznaniu.*“ Roczniki te od kilku lat wychodzą i są dla wszystkich konferencyi naszych bardzo silną podnietą do wytrwałéj pracy. Nie tylko nam zamieszczają wyciąg treściwy najważniejszych rozpraw, zamieszczonych w buletynach francuzkich, wydawanych przez Radę Generalną Paryzką, ale nadto podają wszystko, co się w łonie Towarzystwa w polskich konferencyach dzieje.

Poszyt obecny donosi, że Rada Generalna przyjęła stanowczo konferencye zawiązane w Grodzisku i w Wągrówcu, że ustanowiono radę centralną w Gdańsku, że zawiązały się nowe konferencye w Poznaniu na Wildzie, w Kłecku, Krobi, Kcyni i Szubinie. — W nekrologu znajdujemy poleconych pobożnym modłom konferencyi braci zmarłych, a mianowicie: ś. p. X. Marcina Laudyna, prezesa konferencyi w Uściu, ś. p. Macieja Szczodrowskiego członka w Dolsku, Frańciszka Penkerta w Osiecznie, Jan Gottsche w Rawiczu, Rudolfa Tietze tamże, Michała Pytlika w Włoszakowicach.

Poszyt ten zawiera w Dodatku dla konferencyi polskich:

„Sprawozdanie o walném zebraniu konferencyi poznańskich dnia 8. Grudnia 1863.“ — daléj:

Wiadomości od Konferencyi w Gnieźnie, Włoszakowicach, Gostyniu, Jarocinie, Krotoszynie, Buku, Kobylinie.

W końcu „*Sprawozdanie konferencyi lwowskich, odczytane na walném posiedzeniu Towarzystwa świętego Wincentego á Paulo we Lwowie, w pałacu arcybiskupim 8. Grudnia 1863.*“

3. Odebraliśmy Ogłoszenie prenumeraty na Kancyonał Kościelny ułożony przez p. W. Grabskiego organistę katedralnego w Gnieźnie. W kancyonale tym mieścić się będzie, cokolwiek w ciągu roku po kościołach zwłaszcza polskich się odśpiewuje. Bardzo się cieszyć można, że tak zupełny śpiewnik kościelny otrzymamy, ale obietnica prawie zanadto śmiała. Ułożony będzie śpiewnik według pontyfikału i graduału, według antyfonałów i processyonałów, przez synody prowincyonalne polskie aprobowanych, i ma być jaknajściśléj zastósowany tak do potrzeby duchownych, jak kantorów i organistów. Nadto dodaną być ma nauka śpiewu choralnego, i uwzględnione będą ceremonie w kościołach parafialnych przepisane i używane.

Ostatnia mianowicie obietnica, iż dodane będą wskazówki o wykonaniu ceremonii przez rok kościelny używanych na parafiach, bardzo jest przyjemną. Nie mamy podręcznéj książki do pomocy organistom naszym.

Cantionale to wyjdzie w officynie Frydrycha Pusteta w Regensburgu, u Typografa świętéj Stolicy Apostolskiéj. Wiadomo, że drukarnia ta ślicznie wydaje wszystkie księgi kościelne. Mszał i Brewiarz Pusteta są przy pomiernéj swéj cenie najpiękniéj wydane ze wszystkich nowszych wydań. — Próba kancyonału nam nadesłana, potwierdza nadzieję bardzo pięknego wydania: czcionki w dwu barwach, czarnéj i czerwonéj piękne, nóty wyraźne tak w choralnéj jak figuralnéj części; ozdobne inicyały z drzeworytami dobre, papier trwały i biały.

Jeżeli całość odpowie obietnicom, będziemy i autorowi i wydawcy bardzo wdzięczni.

Nadmienimy w końcu, że tytuł łaciński w kilku miejscach niepoprawnie ułożony. Mały to niedostatek, ale do kościelnéj księgi tak dobrze wydanéj, życzylibyśmy, by wszelkie błędy usunięto. —

4. Pomiędzy jarmacznymi kramarzami upowszechniają się modlitwy, objawienia, niebieskie poselstwa najniedorzeczniejszego rodzaju:

1) „*Trzy prześliczne i bardzo skuteczne modlitwy przy umierającym. Przez które dusza zbawiona będzie, jak się stał cud w Rzymie*“ 8 stron in 8⁰ z niezgrabnym drzeworytem Pana Jezusa na krzyżu pomiędzy Najświętszą Panną i św. Janem — u spodu liczba 30. Drukiem i nakładem Bögnera w Raciborzu.

2) „*Objawienie listu, albo Słowa Pana a Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa w ziemi brytańskiéj na świętego Michała Archanioła przed obrazem Panny Maryi, Jezu Nazarenski, królu żydowski, zmiłuj się nad nami.*“ 8 str. 8⁰ Drukiem i nakładem Bögnera w Raciborzu.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę braci duchownych na te nadużycia, aby wcześnie zwrócili na to swą baczność i ostrzegli lud przed podobnemi fabrykantami.

5. Donosił nam korespondent z Kościana w Nrze 10. str. 104., że X. Marian z Kościana, Bernardyn Poznański, wydał, prócz drukowanéj w Kościanie książki: *Lucernae catholicae*, którą zna i Bandtkie i Jocher, także dzieło *Typus verae religionis* w Poznaniu 1643.

Książki téj Jocher nie zna i nie znaleźliśmy jéj nigdzie zapisanéj u bibliografów. Posiadamy to dzieło w pięknym egzemplarzu, jest to znakomity traktat o Sakramentach według szkoły Skotystów. Ale prócz tego udało nam się odszukać dwu jeszcze zupełnie dotąd nieznanych dzieł teologicznych X. Mariana Kościańskiego: *De Jure et Justitia* w Poznaniu 1641. i *De Poenitentia* w Moguncyi wydane. Przy sposobności podamy opis dzieł O. Mariana. Dziś chcieliśmy się tylko podzielić prawdziwą pociechą z odszukania nieznanéj pracy na polu polskiéj nauki.

6. *Szkółka Niedzielna* po wielu trudnościach utrzymała się przecież. Dziękujemy za to nowemu redaktorowi X. Słomińskiemu, ale zachęcamy wszystkich do gorliwego popierania poczciwych usiłowań.

Tygodnik Katolicki wychodzi już piąty rok, służąc według możności sprawie Kościoła. Wydawnictwo, zważając, iż, przy najtreściwszéj zwięzłości i ścisłym druku, często dla braku miejsca nie można bieżących wypadków ogarnąć, pragnie naprzód przez dawanie regularnych dodatków, a późniéj przez zwiększenie formatu rozszerzyć zakres swego pisma. Ale zdoła tego dokazać tylko przez zwiększenie liczby przedpłacicieli, jeżeli nie ma pisma samego na szwank narażać. I dla tego zapraszamy każdego, kogo sprawa Kościoła obchodzi, do czynnego udziału. Dotychczasowych mianowicie czytelników prosimy o starania chętne, aby liczba przedpłacicieli się wzmogła.

Cena przedpłaty w pruskiém państwie na wszystkich urzędach pocztowych wynosi ćwierćrocznie 1 Talara.

W cesarstwie austryackiém bez względu na zmianę kursu wynosi przedpłata ćwierćrocznie 2 Złote reńskie wagi austryackiéj, które ztamtąd wprost przesyłać prosimy pod adresem: „*Do Wydawnictwa Tygodnika Katolickiego w Grodzisku, w Wielkiém Księstwie Poznańskiém. franco.*“

Wszystkie księgarnie przyjmują również zamówienia na pismo nasze, któreśmy dla księgarskiego rozkupu oddali w komis księgarni Pana Emila Thyma w Grodzisku.

Wszelkie zażalenia o nieregularność w odbieraniu Tygodnika prosimy odsyłać na ręce expedienta pisma naszego Pana Augusta Schmaedicke.

Grodzisk, *18. Marca* 1864.

Wydawnictwo Tygodnika Katolickiego

X. Prusinowski.

Nakładca i redaktor X. Prusinowski w Grodzisku. — Czcionkami Drukarni Tygodnika Katolickiego (A. Schmaedicke) w Grodzisku.